

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy hóra. . . . 1 kor. Egy hóra. . . 1 kor. 50 Hll.
Negyedévre . . . 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolvas szerkesztő:
II. MÓRICZ PÁL
Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Placz-utca 47. és 49. szám.

Foltok a fekete taláron.

II.

Mindig nagyrabecsültem a papi hivatást, mert az istenadta népnek szüksége van tanítóra, tanácsadóra, vigasztalóra és példaadóra. Ugy hiszem, minden tisztességes ember nekem ad igazat abban, hogy a papnak kell a legtisztább életűnek lenni, a legönzetlenebb munkásságot kifejtetni a hivei érdekében, mert róla vesznek példát a hivei.

Az utóbbi időben nagyon sokszor hallottam olyas nyilatkozatokat, hogy a pap csak az oltárnál és a szószéken pap, az istenházán kívül pedig ő is olyan ember, mint a többi. Sajnos, papok beszéltek így. Ez pedig nem igaz. A pap az istenházán kívül is pap és éppen ezért a magán életében is arra kell törekednie, hogy különb legyen, mint a többi. Mit ér az, ha a tiszta erkölcsről szaval a pap a szószéken, a magán élete pedig — erkölcstelen? Van-e foganatja az olyan pap szavának, aki a pálinkaivás ellen beszél a szószékről, róla pedig min-

denki tudja, hogy részeges? Bizony az ilyen pap szavának senki se hisz.

Megingott a nép a hitében, elhagyta az istenét — hallottam sokszor eféle papolást a szószékről. Romlottak vagytok, erkölcstelenek, az ördög szállt meg benneteket — szavalt tüzzel a kegyes férfit, akinek — igazán csodálom — akadt még hallgatósága, mert régen megért már akkor is a fegyház számára. Jelenleg Amerikában hirdeti az erkölcsöt.

Ha a hitélet hanyatlott, a közérkölcsmegromlott, annak a nyomorúságos gazdasági állapotokon kívül a legfőbb oka a papi osztály erkölcsiellenek a hanyatlása. A pap megszűnt példaadó lenni, az ő állása csak hivatal, a melyet jól-rosszul elvégez, de nem azért, hogy hivatást teljesítsen, hanem azért, hogy a fegyelmi eljárást kikerülje. A papság átlaga, felekezeti különbség nélkül, ilyen. A papok legtöbb része nem hivatást teljesít, hanem kenyeret keres. A törekvők nagy része is azért fárad csupán, hogy észrevétesse magát és zsirosabb álláshoz jusson, magának több kényelmet, na-

gyobb jövedelmet és kevesebb munkát biztosítson. Nagyon sokan vannak az ilyen „aranszájú“ Zsigmond Sándor-féle alakok más felekezetekben is.

Nem csoda, ha a papság elvesztette az erkölcsi talajt, hiszen önmaga rugta ki a lába alól. Csak nézzünk körül és látjuk a posványba temetkezett papságot. Nem a hivatását keresi legtöbb, hanem hogy mennyi a jövedelem? Az elzüllés legnagyobb mértéke ez.

Mennyit ér ez vagy az a község? Mennyit lehet kizsarolni a népből? Mert a népet a legtöbbje a papoknak csak nyírni való birkának tekinti.

Minden felekezetenél így van ez nagyjában. A kegyes férfiak legtöbbje valósággal nyuzza a hiveit. Ez talán a fennen hirdetett krisztusi szeretet? Bizony nem. Az ilyeneket korbáccsal verte ki Jézus az isten házából.

Mit tapasztal a nép? Látja és az ujságból olvassa, hogy a 100.000 kor. évi jövedelmű püspök csödbe kerül, a pesti plébános halála után sikkasztás derül ki, ismét más Amerikába szökik, mint a csongrádi, virágvölgyi és a többi.

Barangolások.

XI.

Az egyik nap Nagyszében öreg utcáin járkáltam, különös cél nélkül, majd fel, majd le, a hogy a véletlen vezetett és a merre valamiféle régibb épület tűnt a szemembe. Ezen bolyongás közben házaktól határolt oldal utcába jutottam. Itten láttam kiakasztva a széltől lóbázott néhány czéger. Ez a néhány czéger meglepett és megörvendeztetett.

Az iromba kezű magyar takaros csizmákat festett ezekre a plétablákra, a melyekre még zamatos, törzsökös magyar név is volt írva, hogy „ez s ez“ — „Csizmadia mester“. Ha emlékezem, az egyik csizmadia mester császár nevezetű volt, a többinek is törzsökös magyar neve volt.

Meglepődtem és megörültem. Szerettem volna a magyarság nevében megölelgetni ezeket a csizmadiákat, a kik Nagyszébenben is semmi mások, mint *csizmadia mesterek*. Még csak nem is „cipészek“ még csak nem is „lábbeli készítő“, hanem ősi nevezetszerinti „csizmadia mesterek“, a kik sem szászul, sem oláhul nem bidgyesztették ki a czégerökre a foglalkozásukat, hanem Nagysze-

ben is, miként Miskolczon, vagy Karczagon, vagy más tiszta magyar vidéken, egyszerűen „csizmadia mesterek“-nek maradtak meg.

A magyarság nevében szerettem volna „parolázni“ ezekkel a kérgeskezű mesteremberekkel. És ezt a nagyszébeni egyszerű magyar csizmadia czégernek tükörként szeretném odatartani sok országos vezérünk ele, a kik csak elalkudják a magyarság örökségét.

Ámde az ujnemzésű magyarságnak egyik leghitványabb betegsége a rangkórság, a ráartóság, a mely többé-kevésbé megmetyeletezte ezt a nemzedéket. Ez szaggatja sajtó darabokra a nemzeti testet. Az ugy nevezett „állásbeli“ az uri módos embereket, a felső osztályokat ez uszítja a kisebbrendű embereknek, osztályoknak lekicsinylésére, mellőzésére . . . A Nagyszébenben is kiválóan hazafias csizmadia mestert ezért nem igen látják meg. És hogy a kérges kezét még meg is szorítsák, a mesterember önmagát zetlen hazafisága előtt tisztelettel hajolnak meg, azt társaságukba fogadják — ő ettől Isten mentsen! Mi lenne akkor a magyar Isten mentse! Mi lenne akkor a magyar tisztviselői tekintélyvel? Hahó! Hátrább! Féltre

az utunkból, a mi jól megválogatott uri társaságunkból ti csizmadiák! ti parasztok!

Azért tehát ha százezerszer irnánk le, még akkor sem irhatnánk, mondhatnánk elégszer, hogy ne a rangja szerint, hanem a tisztessége után ítéljük meg az embert. És az igazán művelt emberek a szeretetben, a veiók való foglalkozásban olvadjanak össze az alsóbb osztályokkal. Nemzetünk ezen egyszerű rétegeiben csodás ősi erők és kincsek rejtőznek, melyeket felszínre hozni nemzeti erő gyarapításunk érdeke. Tehát szeressük, becsüljük, emeljük magunkhoz a csizmadiát, a parasztot, mert az minékünk vérbeli testvérünk és a magyarság győzhetetlen, folyton ujhódó hadseregét ők képezik. És ha kitartóan, türelmesen foglalkozik a tanult osztály velők, a miként a szászagnál láthatjuk, a nemzeti erő, öntudat, czélok áthatnak mindenkit és a közönyösség, az elszigeteltség miatt támadt réseken nem tolazkodhatik be hozzánk semmiféle pusztító ellenség, mint most, midőn a nagyszébeni csizmadia mesterek czégtábláját zászlóként kell felmutatnom, hogy takargassam velők a pusztult magyar falvak, az elnémult magyar harangok, az oláhva fajult magyar nép temetői ködként terjeszkedő bus tömegeit.

Csak Gerő E. áruházában

lehet **legolcsóbban** vásárolni **elegáns, divatos és tartós** férfi-, fiu- és gyermek **ruhát.** **DEBRECZEN, placz-utca 47.,** a Dréher sörcsarnok kapuja mellett, (az „Emke“ kávéházzal szemben).

Szóval látja a nyakán élő tétlen és bűnös szövetkezést. Látja, hogy az ő becsületes szegénysége mellett dologtalan és becstelen herék élődnek.

Mi a következménye ennek? Az, hogy a kizsart, megcsalt tömeg általánosítani kezd és ítél. Elítéli néhány megtévedt, hivatását elhanyagoló, népnyúzó után az egész papságot.

Joggal teszi. Tiszteletre méltó kivételek már ugyanis a hivatásoknak élő papok, hisz a többiek akkor is jólétben élnek, mikor hiveik nyomorognak.

Mi példával is szolgálna a csödbe jutott püspök, az adósságokban fuldokló főpap? Az alsó katolikus papságnál pedig fel-felütődnek a coelibatus bünei, a zsidóknál pedig a csodarabik, akik közönséges népbolondítók.

Sulyosabb elbírálás alá esik azonban a sikkasztó esperes, ki a coelibatusból eredendő bűnöktől szabadultan vetemedett a gonosz életre és évek során át hatalmaskodott a legdiszesebb tiszteleti állásokban, holott börtönre vetni való volt és ez az alak volt a legnagyobb erkölcsbíró.

Hová jutottunk?

Rostkowi cz Arthur.

Az ingyen könyvtárak.

Az új vallás- és közoktatásügyi miniszter betetőzte a régi kulturális törekvést, hogy ingyen lehessen könyvet olvasni az országban. Lesznek immár népiskolai könyvtárak a gyermekeknek, népkönyvtárak a népek, középiskolai könyvtárak a tanulóknak és tudományos könyvtárak a felnőtteknek. Aki könyvet akar olvasni, könnyen hozzáférhet. Aki tanulni óhajt, megcselekedheti.

Nagyon szép dolog ez a könyvtártervezés. Angliának és Szászországnak ereje, népeiknek intellektuális magaslata éppen könyvtáraiknak szaporaságán alapszik. A tudományt népszerűsíteni kell minden áron és minden módon: ez a törekvés. Társadalom filozófiai kérdés azután, hogy helyes-e ez az általános nagy hajsza a tudás után, czéltudatos dolog-e az emberek képességeinek és képzettségüknek az általuk betöltendő munkakör és végzendő feladatok kívánalmait való fejlesztése? Ez már más kérdés s sokan hiszik, hogy a túlzott civilizáció az erkölcsstelség és a társadalmi kötelekek meglazulása felé vezet.

Ezuttal azonban a kulturpolitika az, hogy terjeszteni kell az igét, a nyomtatott betűt. Hatoljon be mindenhová a kultúra. A betűket ne csak ismerjék az emberek, de éljenek is vele és tanuljanak segítségükkel gondolkodni. A czél, amely felé manapság hatalmas léptekkel óhajtanak közeledni, az általános műveltség és ennek előmozdítása akar lenni az új könyvtárszervező munkálkodás is.

Ugyanazon a napon, amikor a miniszter kiadta a rendeletét: agyonlőtte magát egy egyetemi hallgató. A golyó az agyában maradt — az ifju meghalt. Ott maradt holtan, vértanujaként a tudásvágynak.

Az utolsó négy-öt évtizedben beleol-

lították az emberekbe a tudomány-tanát. Az iskolák szaporodnak, a tudományos pályákra törekvők száma nagy. A középiskolákat évenként sok ezer diák hagyja el és törekszik az egyetem felé. Ott a tudomány, ott a műve lődés, ott a jövő.

Az egyetem kapuit becsapta előttük a tandíj kérdése. Szokatlanul nagy, tulontul magas ez a tandíj. Nem azért, hogy az államnak jövedelme legyen belőle, hanem hogy visszariaszson mindenkit az alma máter épületeitől, aki odavágyik. Átengedik őket a középiskolák osztályain és amikor ott állanak a jövendő előtt, akkor a miniszteri rendelet Ézsau keze visszataszítja őket. Éppen a főgimnáziumok érettségije alkalmából mutatunk rá arra, hogy már az érettséginel gyakorolja a kormány ezt a visszariasztási eljárást. Sok a proletár, mondják, vissza velük!

Amikor mi ezt megírtuk, akkor a kormány félhivatalosa azt felelte, hogy bármint álljon is a dolog, mégis csak helyes intézkedés ez az állam szempontjából, hogy a félbemaradt emberek száma kevesbedjék. S ezzel a fölfogással emelték föl az egyetemi tandíjat, szoritották meg a tandíjmentességet és akarják behozni az öt éves félig ingyenes ügyvédjelölti és bírósági gyakornoki prakszis kötelezőségét.

S ha ezzel szemben a tehetségek mellett szót emel az érvelés, fölkiált a kormány hangosszavu védelmezőinek serege, hogy hiszen ott a tandíjmentesség: a szegény fiú is boldogulhat. De az a tandíjmentesség oly forma, mint az összeférhetetlenség. Az a képviselő, aki 10 ezer korona értéket szállít az államnak, nem összeférhetetlen, aki 1000 korona értéket, az már igen. Ha a hallgató hét tárgyból jelesen kollokvált, jelesen vizsgázott, de a nyolczadiknál kissé roz kedve volt a tanár urnak: a legnagyobb tehetség is mehet krumplit kapálni, vagy zabot hegyezni, mivelhogy vége a tandíjmentességnek. Ellenben némi tanári jóakarattal tandíjmentességet teremt.

Amíg egy részt könyvtárakat szerveznek, másrészt elzárják a tudományosság kapuit, addig oktalan a magyar kulturpolitika. Addig nem eredményez mást, minthogy több könyvet és több revolvért adnak el a boltosok.

Vármegyénk és közeldvidéke.

Nagy népgyűlés Püspökladányban.

Vallásalapítványi földek kibérlése.

Pénteken délelőtt a püspökladányi földetlen, szegény, tiszta fajmagyar lakosság a községháza előtt elterülő nagy piacszéren népes nagygyűlést tartott derék, népe javát akaró papja, Kiss Ferencz ev. ref. lelkes elnöklése és vezetése mellett. Összegyűlt ott minden épkezláb ember: öreg, fiatal, férfi, asszony. Megérezhette, aki látta ezt a hatalmas embercsoportot, hogy az embereken legkorlátlanabb erővel uralkodó, kérlelhetetlen hatalom: a kenyér hozta így össze a jözanéletű, szorgalmas, küszködő, jó fajmagyar püspökladányiakat.

Arról esett szó e gyűlésen, amit lapunk hasábjain mi bojgattunk meg először: esztelen, kislelkű politikával a Püspökladány határát képező vallásalapítványi földnek nagy bérlet alól most felszabadult 6000 holdját, minden ellenkező, a nép javára, a parcellázás mellett tett ígéretei ellenére, újra nagybérletnek

akarja adni a mindig rövidlátóan cselekvő kormány.

Mikor ilyen értelemben hangzó hirtetését az összes budapesti lapokban közzétette a kormány vallási ügyeket vezető tagja, mi fölhivtuk a szegény, becsületes, tiszta magyar püspökladányi nép megmentésének önzetlen gondolatától indítva, ez igazságtalan, méltánytalan és örületes dologra a vármegyei bizottsági tagok figyelmét, majd Eröss Lajos akadémiai hittanár, volt püspökladányi lelkes irt nyilt levelet Tisza Istvánhoz a „Debreczeni Protestáns Lap”ban, melyet mi is leközöltünk, az ügy iránt táplált lelkes szeretetünköl lapunk hasábjain.

Es ime most derék papja vezetésével megszólalt maga, az első sorban érdekelt püspökladányi nép is. A gyűlésen ugyanis Kis Ferencz jól ismert népének nyomorúságból merítette minden szavát, mikor lehetetlen, lelketlen, kétségbeejtő állapotnak festette le a jövőt, ha újra a néppel semmit sem törődő nagy bérlet kapják meg a vallásalapítványi földeket. És a minden szóval felhangzó zugó helyeslésben nem a könnyen lelohadó, pillanatokra fölkorbácsolt szüvedély dörgette hangos szavát, hanem a hazáját, szülőföldjét szerető, azt elhagyni nem akaró, de ott becsületes munkája után boldogulni is óhajtó, elkeseredett nép napról-napra gyűlt és fölhalmozódott keserősége tört ki ellenálhatatlan erővel.

Az ilyen keserőséges erővel nem jó szembe helyezkedni.

Hisszük is, hogy azt a 14 tagból álló küldöttséget, melyet a nép akaratából és egyenes kívánságára Kiss Ferencz vezet fel Budapestre, a kormányhoz, hogy a már hétéfőn lejáró pályázatra a püspökladányi és udvari nép ajánlatát is fölvigye és a magyar emberökböl álló magyar kormánytól a tiszta fajmagyar nép kerő szavának meghallgatását kívánja: nem bocsátandják el üres tartalmatlan, haszontalan ígéretekkel, de bizonyosan elérik azt, amit akarnak: a nagy bérlet alól most felszabadult 6000 hold vallásalapítványi földből 4000-et a püspökladányi, 2000-et pedig az udvari nép között parcelláznak. Mert a kormánynak nem az ideszakadt nagybérlet zsebének megtömését, de magyar népének, ha szegényes, de legalább tisztességes megélhetését kell biztosítania.

Gyökössy Endre.

Meggyilkolt vasutas.

Risst Antal királybázai vasuti fékezőt a királybázai pályaudvar előtt a vasuti vágányon összevagdala eszméletelen állapotban találta. Nemely pályorvos vizsgálta meg először a szerencsétlent és rajta 17 sulyos baltacsapást állapított meg. Az iszonyuan összekaszabolt embert a nagyszőlősi kórházba szállították, de pár óra mulva meghalt. A gyilkosok ismeretlenek. Hogy a gyilkosság gyanuját elhárítsák, a vasuti vágányra vonszolták, de ez hiába való volt, mert nem messze a vágányoktól ráakadtak a gyilkosság színhelyére, ahol óriási vértócsát és a meggyilkolt kalapját és kabátját találtak meg, Rissit, ki még egészen fiatal ember volt, özvegye és három árvája siratja. A nyomozást a csendőrség megindította, de úgy látszik, a bűntény fonalai nem messze vezetnek.

Fedeztetési állomáson. A vármegyei háza a hármass bizottság pénteken délelőtt állapította meg az állami ménék hajdumegyei fedeztetési helyeit. Téglás, Tetétlen és Mikepéres kivételével minden város és község fedeztetési állomás.

Helyi ügynök kerestetik,

házi ipar útján szövött vászon felékre megrendelések gyűjtése czéljából. Czím: a kiadóhivatalban.

Mi az újság?

Megölte a hűtelont. Varga Sándor csokonyai lakos feleségét hűtlenségen érte és házából elkergette. Később azonban mégis felforrnt benne a vér, elment feleségeért és amint ez az ajtón belépett, fejszével rárohant és egy csapással agyonvágta. Amint így boszszuját töltötte, az istállóba ment és ott felakasztotta magát, hol már csak hűlt teteme lógott, midőn a szomszédok odamentek.

Lebokozott állomásfőnök. Mala tintzky János csákányi állomásfőnököt a máv. üzletigazgatósága az állomásfőnöki rangtól megfosztotta és mint hivatalnokot Keszthelyre helyezte át. E szolgálati büntetés oka a vasuti sztrájkra vezetendő vissza. A sztrájk idején az április 20-án reggel 8 órakor Szombathely felé Fehringből érkező vonatot a sztrájk daczára egyik állomás sem tartotta vissza, ám a vonat Csákányban megrekedt, mert az állomásfőnök el nem indította.

Megsült gyermek. Németh Fáni háshágyi lakosnak törvénytelen 8 hónapos Dezső fia meghalt. A szerencsétlen anya vigyázatlanságából a halott gyermek 17-én virradóra majdnem teljesen elégett. A halott mellett égett gyertyától lángot fogott a szemfedő és így a halottan levő ruha, sőt az asztalon levő abrosz is elégett; s a gyermek is megsült a tüzben.

Kocsizás közben öngyilkos. Csáktornyáról írják: Gold Samu 21 éves fiatal-szerdahelyi kereskedő fia, szeptember 3-án bérkocsit fogadott, hogy a vasuti állomáshoz hajtasson. Utközben durranás riasztotta meg a kocsist. Visszafordult. Látta, hogy a fiatal-ember lőtt magára. Megállott. Segítségért kiáltott. De már segíteni nem lehetett. Gold Samu halott volt. Az öngyilkosság okát nem tudják.

Családi dráma. Haladi István vég-egyházi napszamos garázda, veszekedő, iszákos ember rosszul élt nejevel és valahányszor bepálinkézott, mindig az asszonyt is elverte. Az asszony elkeseredve férjének ilyen módon való viselkedése miatt, midőn vasárnap a mezőhegyesi piacról haza jövet az asszony pirogatta, miért nem vesz inkább kenyeret azon a pénzen, a mit megiszik, ismét jól eiverte. Az asszony a szomszéd üzletbe szaladt, 6 fillérért marószódát azt vízben feloldotta és azt megitta. Az asszony 24 óra múlva meg is halt. Hét árva maradt hatra.

Az öngyilkos ifju pár.

Mert nem lehetnek egymásé.

Brassón Pánczél Ella, Pánczél István megyei főjegyző leánya, reggel cselédjükköl a piacra ment bevásárlás végett. A cselédet eltávolítván magától, a Bethlen téren találkozott Mayer Jenő II. éves technikussal.

Innen együttesen sétáltak fel a Király-hegyre, ahol délután 4 óráig bolyongtak a sétautakon anélkül, hogy a keresésükre indultak közül egyik is rájuk talált volna. Innen az Ó Brassóba vezető hátsó uton elindulva egy fenyőfákkal borított hegyoldalig mentek és ott egy sűrűbb lomboszatú, poétikusan szép helyen követték el az öngyilkosságot.

Fél hat óra lehetett, mikor Mayer Jenő 9 mm. és forgópisztolvával Pánczél Ellát balhalántékán lőtte, azután fegyverét magára irányította és jobb halántékába lőtt. A mint konstatálni lehetett, a két áldozat azonnal kiszenvedett.

A két hulla a következő egész napon felfedezetlenül feküdt az erdő sárguló avarán. A két sápadt arc nyugalmát vasárnap délelőtt sem zavará meg a dalos madárkákön kívül senki.

Délután Mayer Jenőnek két hűséges barátja rossz sejtelenül üzve és kísérve Pánczél főjegyzőnek kutyájával az eltűntek keresése közben rábukkantak a tetemekre. A két fekvő alakot először Szentandrassy Lajos, gazdász — az egyik jó barát — pillantotta meg és a megdöbbenés és keserű fájdalom annyira elfogta, hogy pár pillanattig nem tudott hangot adni, hogy a közelében haladó bátyját, Szentandrassy Jenő cs. és kir. hadnagyot magához szólítsa.

A lányka kezét szívére téve fekete ruhában feküdt a földön; mellette a fiu szürke ruhában, balkezét keblén, jobbát pedig pisztolyán nyugtatva. A lányka gyönyörű fekete szemei le voltak hunyva örökre; míg a fiu a levegőbe nézett. A golyó okozta sebhelyek alig vértettek és a fejet nem ronsolták meg. A két fivér azonnal értesítette Pánczél István főjegyzőt és a rendőrséget, mely intézkedett, hogy az öngyilkosokat a közkörházba szállítsák, a mi meg is történt.

A két halott mindegyikének szíve felett levél volt ily czímmel: Szülőimnek. A lányka leveléhez egy másik boríték is volt mellékelve ily felirással: Tegyétek koporsómba! Ebben a borítékban állítólag gyűrűt és Mayer Jenő fényképét találták meg. A fiu levelében kérelem van, hogy tetemeiket egy sírba temessék, utolsó kívánságukat teljesítették is, az öngyilkos szerelmeseket tegnap temették el óriási részvét mellett.

Leleplezett bünbarlang.

Mosóintézet — titkos találkahely.

Budapesten a Váci-utca 65. szám alatt becsukták a gőzmosodát, amelynek a tulajdonosnője Eredics Sándorné, született Fodor Róza mindenféle erkölestelen titkos üzelmekre rendezte be a vastag függönyvel kettéválasztott tisztító-intézetét. Az asszonyról kisért, hogy egyike a legveszedelmesebb kosaras asszonyoknak, aki csodálatos módon, évek óta üzi erkölestelen merényleteit. A letartóztatott asszony ügyéről tudósítónk ujabbán a következő részleteket tudta meg:

Férfiruhák azonnal.

Eredics Sándorné született Fodor Róza körülbelül negyven éves asszony. A tisztító-kéjtanya eszméje körülbelül három esztendő előtt fogamzott meg az agyában, akkor üzletet bérelt a Zöldfa-utca 5. szám alatt, mosókonyha, mosófelszerelés nélkül. Az üzletben volt vasalódeszka, két vasaló és öt lány. Mindenfajta: sovány, kövér, fiatal, öreg. A kirakatjában vastag betűkkel ezt a táblát akasztotta ki:

Itt férfiruhák azonnal vasaltatnak.

Es erre a czimtablára építette a ravasz asszony minden gonoszságát. A fiatalemberek bejöttek az üzletbe, levették, hogy kivasaltassák a ruhájukat s ha idegen vagy

rendőrségi ember tévedt a helyiségbe, még csak nem is csodálkozhatott a férfiak foggyatékos öltözködésén.

Itt, a Zöldfa-utca 5. szám alatt csak félesztendeig lakott Fodor Róza. 1903. év novemberében átköltözött a szomszédos 3. számú házba. Szép üzletet bérelt, 670 korona bért fizetett érte. Itt már nem valami jó dolga volt az asszonynak. A férfiak féltek az esetleges botránytól, elkerülték a tisztító helyet, úgy hogy Fodorné ebben az időben csak két leányt tartott.

Ezek is többet pihentek, mint tisztítottak s mikor Fodor Róza látta, hogy a férfiak nem igen jönnek maguktól, kalapot adott a leánykák fejére, a tisztításra felhalmozott festékeket az arcukra kente és kiküldte őket a zord éjszakába, hogy szerezzenek tisztításra alkalmas férfiruhákat. S hogy a rendőrség se avatkozzék be ezekbe a piszkos tisztítási üzletekbe, engedélyt szerzett a lányainak a rendőrségtől az éjszakai kóborlásokra.

Mikor a Zöldfa utca 3. számú ház gazdája tudomást szerzett ezekről a gaszágokról, egyszerre kidobta Fodor Rozát a házából, aki akkor május 3-án átköltözött a Váci utca 65 sz. házba.

Mi történt a gőzmosóban?

Május havában nyitotta meg Fodor Róza a Váci utca 65. számú házban gőzmosóintézetét. A nap folyamán rendszeren a helyiségben tartózkodott, de ha leszállt az este, a derék asszony utnak indult. Szeretcsatangolt a városban és vizsga szemekkel fűrkészte a járóelőket.

Különösen pedig nagy figyelmet szentelt a munkából hazafelé siető kis leányoknak. Tíz-tizenegyet esztendő tanulóleányokat keresett. De csak a szép növésűeket és szép arczuakat méltatta figyelmére. Ha aztán megpillantott egyet-egyet, aki megfelelt izlésének — és terveinek, utána sietett.

Kerülgette, a mig valamelyik kevesbé élénk forgalmu utczába ért, a hol aztán rögtön hozzászegődött. Beszédbe elegyedett a fiatal leánynyal, kikérdezte életviszonyai felől és a leányok legtöbbször kimerítő felvilágosításokat adtak a behizelgő modoru, jól öltözött uri asszonynak.

Amikor aztán megtudta, hogy kinek a gyermeke, milyen nyomoruságban él: előállott a maga javaslataival. Fényes életmódot, drága ruhákat, sok pénzt ígért a tapasztalatlan leányoknak, ha hozzá, az ő gőzmosó intézetébe állanak be tanulóleányoknak. Persze sokan voltak, akiket megtevesztettek a szapora beszédü asszony csábító szavai — és a Váci utcai kosaras asszonynak ujabb portékája volt.

Másnap belépett az uj akvizíziós a gőzmosóintézetbe és Fodor Róza gondoskodott arról, hogy üzletbarátai tudomást szerezzenek róla. Este már meg is tudta az uj kis leány, hogy miért szerződötték. A sötétség leple alatt népesedni kezdett a bolthelyiség. Egy-

előnyösen ismert saját készítményü cipő árúházában. Csapó-utca 5. hol méret utáni rendelések is jó anyagból pontosan készíttetnek.

lehet kevés pénzen nagy bevásárlást tenni?

Tegyen egy legkisebb próba bevásárlást

Hol

Lebovits Zsigmond

másután jöttek fiatalabb, öregebb emlegáns urak és eltűntek a belső szobába nyíló ajtó függőnye mögött. Amikor aztán már mind együtt voltak a meghívott vendégek, Fodor Róza hirtelen kilépett az utcára és lerántotta az üzlet redőnyét.

Ezután szépen kicsinosította a lányokat és bevezette őket a belső szobába. Dusan megrakott asztal körül ültek itt az urak. A leányoknak hamarosan helyet szorítottak és csakhamar hihetetlen orgiának lett színhelye a „gőzmosó”. A leányokat leittatták.

Az első följelentés.

De a környéken csakhamar süttogni kezdtek a különös „gőzmosó-intézettről.” A Belvárosnak ebben a régi, csendes részében még sok az apró lakás, amelyekben szegény emberek laknak. Ezeknek pedig van mindig idejük a szomszédokról pletykálni. Így aztán a Fodor Róza intézetét is hamarosan kikezdték, mert feltűnt, hogy a tanulóleányok milyen sűrűn váltakoznak. A sarki rendőrnek is elmondták a szomszédok, hogy milyen gyanus dolgokat látnak és a vége az lett, hogy mintegy három héttel ezelőtt csábitás miatt följelentették a negyedik kerületi kapitányságon Fodor Rózákat.

Pozitív bizonyítékok nem voltak és így a kosaras asszonyt nem tudták letartóztatni. Mindössze az iratokat tetek át az ügyészséghez.

Fodor Róza látva azt, hogy nem történik baja, tovább folytatta üzelmait, míg végre most Arkövy tanár fiának feljelentésére letartóztatták és átadták az ügyészséghez. A büntető eljárás a büntető törvény 427 § a alapján folyik ellene, mely öt évi fegyházzal sújtja azt, a ki a tanítására és felügyeletére bizott kisleányokat erkölcstelen cselekedetre csábitja.

A bezárás óta.

Az üzlet bezárása óta egy öreg asszony foglalta el a kis tisztitoba Fodor Róza helyét. Az öreg nő azt mondja, hogy ő a megrontott kis lányoknak az édes anyja és kártérítést követel a lányáért. Addig ki se megy az üzletből. A kocsin uton, a tisztító intézet előtt nagy csomó ember áll, csodálják bámulják az ékes táblákkal felszerelt üzletet, amelynek a sötét piszkos kirakatában egy vegyileg tisztított női ruha állt, alatta a következő kis táblával:

**Egyenruhák és férfiruhák
azonnal tisztítottak.**

Van még egy két tábla a kirakatban ilyen felirásokkal: Mindjárt jövök. Azonnal jövök. Két óra múlva jövök!

Ezeket akkor akasztotta ki az asszony, ha valami jó vendége akadt és nem akarta, hogy zavarják.

Érdekes, hogy valahányszor valaki igazán tisztítási munkát hozott az üzletbe, Fodor Róza lehetetlenül drága árakat kért, hogy a vevő káromkodva hagyta el az üzletet. Ha mégis rajta maradt valami munka, az átküldte a közeli igazi tisztitoba.

Az üzlet bezárása óta sokan keresik

az asszonyt, fiatalember, öreg urak, de mikor meglátják a bezárt üzletet szegény kezve menekülnek a mellék utcán keresztül.

Egyházak és iskolák.

Választás a főreáliskolában. A „Petöfi Önképző-Kör” tegnap tartotta népes alakuló gyűlését. Kardos Albert dr. vezető tanár ékes szavakkal esetezte az önképzés nemes czéljait és alakulásra hívta fel az önképzőkör tagjait. Elnökké nagy többséggel Spitzer Sándor 8 o. tanulót választották meg. Főjegyző szótöbbséggel Kemény Ferencz 8 o. t. lett. Pénztárnok Frank Ernő 7 o. t. és aljegyző Szarvas Béla 7 osztályu tanuló lett.

Beiratások az iparos tanonciskolába. Felhivatnak mindazon önálló iparosok, akik tanoncokat tartanak, hogy azon tanonczaikat, a kik még az iparos tanonciskolába beírva nincsenek f. hó 12, 13 és 14-ik napjain, azaz hétfőn, kedden és szerdán az iparos tanonciskola igazgatóságánál, Csapó utca Barcsay-ház, a tanonczszerződés, keresztlevél, iskolai bizonyítvány és esetleg a szegénységi bizonyítvány felmutatása mellett annyival is inkább irassák be, mert a rendes tanítás már folyó hó 15-én, azaz csütörtökön kezdetét veszi, a mikor mindazon iparos tanoncok, a kik meg nem jelennek, mint mulasztók fognak az iparhatóságához — illetve az ipartestülethez bejelenteni.

Hogy mulat a főherczeg?

Kipattant titok a felsőbb körökből.

Néhány nap előtt a külföldi lapokat bejárta az a hír, hogy uralkodóházunk egyik tagját elmebetegnek nyilvánították és gyógyintézetbe internálták. Ez a hír azonban, mint nevezett lap beavatott forrásból értesül, ezidőszent nem felel meg a valóságnak. A hír eredete az udvari körökbe vezet, amelyekben tényleg meg volt a szándék, hogy erélyes fellépéssel véget vessenek a tenséges ur botrányainak.

Az uralkodóháznak igen közelálló tagjáról van szó, akiről már évek óta a legvadabb kalandok híre terjedt el. Bárhol volt is állomáson ez a királyi herczeg, mindenütt botrányok játszódtak le, amelyeknek ő volt a középpontja és majdnem minden egyes állomásváltás botrányos epizódokra volt visszavezethető, amelyekben a főherczeg hol aktív, hol passzív szerepet játszott.

Nemrégiben a főherczeg a bécsi Sacher szállóban mulatságot rendezett, amelyet megfelelően csak a „bal de nus” francia kifejezéssel tudunk körülírni. Elég tarka volt ez a társaság, amely a főherczeg meghívására folytán a szálló szeparéjában összegyűlt.

Ennek a „kedélyes” estének részleteit leírni nem lehet. Az estélyen megjelent egy ismert bécsi komikus és „népénekés”, akinek az volt a feladata, hogy a mulatság jellegének megfelelő kuplékat énekeljen.

Az éj folyamán a főherczeg olyan „jelmezben” hagyta el a szeparét, amely a „bal de nus” fogalmának megfelel és így „leöltözve” jól becsipett állapotban a szálló másik szobájába lépett. Ebben a szobában lakott egy külföldi állam képviselője és felesége, akik azért béreltek szállodai lakást, mert bécsi palotájukat javították. A főherczeg ez alkalommal a diplomata tettel is inzultálta.

Ez a dolog tudomására jutott a legfőbb hadurnak és a főherczeg azonnal felmentették a tényleges katonai szolgálattól, rendelkezési állományba he-

lyezték és rákényszerítették, hogy Bécsbe hagyja el. Néhány nappal ezelőtt tért vissza Bécsbe a főherczeg, de minden igyekezete, hogy a király bocsánatát megnyerje, hajótörést szenvedett. A tényállás maga a főherczegnek gyógyintézetbe való internálásának híréből származik, amihez hozzájárul még az, hogy alig néhány napja Lujza herczegasszony szökésével kapcsolatban gróf Sternberg Albert reichsrathi képviselő nyíltan fenyegetődött azzal, hogy az egész ügyet a Reichrath elé viszi. A gróf többek között ezeket mondotta:

— Nekem a Lujza herczegnő ügyében csak akadémikus részem volt, de képviselői kötelességemhez híven a parlamentben pellengére fogom állítani azt a módszert, amely itt Ausztriában lábrakapott, ha kegyvesztett embereknek az örültek házába való internálásáról van szó, annál is inkább, mert egyik legmagasabb hivatal viselő urunkat ugyanaz a veszedelem fenyegeti. Saját szememmel olvastam egy orvosi véleményt, amelyben ez áll: „Dementia mental, agyhártyáknak tuberkulotikus alapon való megvastagodása következtében.” Ez az akta a külügyi és a császári ház minisztériumában fekszik és ha ez a királyi herczeg ma még szabadlábban van, akkor ez csak ő felsége a császár érdeme.

UJDONSÁGOK.

Sikkasztó ev. ref. espereslelkész.

Felháborodás Hajduböszörményben.

Az egész város fel van háborodva Zsigmond Sándor ev. ref. lelkész ellen, akinek sikkasztásai az egyházmegyei közgyűlésen kiderültek. Különösen nagy a felháborodás a presbitériumban, amelyet a sikkasztó eddig úgy szólván az orránál fogva vezetett.

Legutóbb is két tanító 3—3 öl failletménye ügyében a presbitériumnak olyan határozatát terjesztette az egyházmegyei közgyűlés elé, amelyről a presbitérium jelen volt tagjai sem tudtak, **sőt esküvel is készek bizonyítani, hogy a volt esperes által beterjesztett határozatot meg se hozták.**

Ezt az illetők bármikor esküvel is készek bizonyítani. Nyilvánvaló tehát, hogy a sikkasztó pap, aki halálos gyűlölettel küzdött a két tanító igazságának érvényesülése ellen, **jegyzőkönyvhamisítást követett el.** Az ur méltatlan szolgálja, a krisztusi szeretet hirdetője tehát ennyire tudott gyűlölködni, hogy még jegyzőkönyvhamisításra is vetemedett.

Nem is csoda, ha a történetek után óriási a felháborodás a böszörményi hívek közt, akik hangosan követelik, hogy sikkasztót nem tőrnek meg pillanatig sem a papi állásban. Jogosan követelik tehát, hogy mondjon le állásáról, amelynek viselésére már évek óta úgy is méltatlan.

Mondják, hogy a volt esperesnek sok adóssága maradt, ami nem is csoda, mert hiszen utóbb már az el-sikkasztott összegek után évenként közel 3000 korona kamatot kellett fizetnie, de ezt sem tudta már fizetni a múlt években és a kamatokkal hátra-

lékban maradt. Ha jól utána néznek, már akkor is kiderült volna a sikeresztás.

Jelenleg nem tudja senki, hova lett a volt esperes. Hajduböszörményből elutazott. Mondják, hogy Budapesten van és ott várja meg a fejleményeket.

Az ügyészség, bár élénken érdeklődik a nyilvánosságra pattant hivatali sikkasztás iránt, még nem adott ki elfogatási parancsot a sikkasztó esperes ellen. Miután azonban *hivatalból üldözendő büncselekményről* van szó, az ügyészség beavatkozása elkerülhetetlen.

— **Személyi hír.** Winkler József nagyváradai püspökhelynök, v. püspök és nagyprépost pénteken reggel Debreczenbe érkezett. A nap folyamán látogatást tett a tiznap óta betegen fekvő Wolafka Nándor v. püspök-plébánosnál. dr. Stentzel nyugalmazott egyetemi tanárnál, Nemes Kálmánál, Unger Gusztáv táblabírónál, végül megtekintette az összes debreczeni kath. intézményeket. A jótékonyágáról ösmert főpap az arany miséje alkalmából tavaly 10.000 kor. alapítványt tett a debreczeni második kath. plébániára.

— **Váradai Károly elutazása.** A kegyesrendi főgimnázium volt igazgatója, dr. Váradai Károly pénteken hagyta el végleg Debreczont, hogy Székesfehérvárat a tankezületi főigazgatói állást elfoglalja. A hivatalos esküt ma délelőtt teszi le Budapesten. A bucsuzás igen szívélyes volt. A városi hatóság nevében Kovács József polgármester, Körner Adolf és Szabó Kálmán tanácsnokok vettek tőle bucsut, Unger Gusztáv táblabíró, Mihalicz István, dr. Derekaszy István. Csath Zsigmond, dr. Irinyi István és dr. Jászay Rezső főgimnáziumi igazgató vezetése alatt a tanári kar. A tanuló ifjúság, mikor a vonat kirobogott az állomásból lelkesen éljenezte a távozó főigazgatót.

— **Jószágirtó gazdák figyelmebe.** A gazdák már megkezdtek a jószágkihajtást újból a Hortobágyra. A város gazdasági hivatala ezúton is felhívja a gazdákat, hogy a jószágaikat kihajtó cédula mellett adják át a legeltetésre, mert már eddig is sok jószág legel kint, amelyeknek a gazdája ösmeretlen.

— **Erzsébet királyné emlékezete.** Ma van évfordulója Erzsébet királyné halálának. Ez alkalomból a r. kath. istenházában gyászistentisztelet lesz, amelyen meg fog jelenni a helyőrség tisztikara, az állami és közigazgatási hatóságok, a r. kath. iskolák tanuló ifjúsága a tanári kar vezetésével.

— **Tanácskozások a kamaránál.** A kamara kereskedelmi szakosztálya Szent-Királyi Tivadar elnöke alatt osztály ülést tartott tegnap. A szakosztály a szövetkezetekről a kidolgozott törvénytervezetet vette általános bírálat alá s előkészítette a szept. 15-iki közgyűlés kereskedelmi jellegű tárgyait. Foglalkozott a takarmányszállítási vasúti kedvezménynek a kereskedőkre leendő kiterjesztésével, a fiumei tengeri-szállítmányok szállítási ügyével s a motor-benzinárának kedvezményes megállapításával. Hétfőn délután 4 órakor az ipari szakosztály ülést Serli Ede elnöke mellett.

— **Elűtött kerékpáros.** A rendőrségen panaszt emelt Csetreki Károly kisvasúti mozdonyvezető Nagy Jakab és fia ellen, hogy öt pénteken délelőtt 11 órakor a Szent-Anna utcába való befordulásakor elgázolták és 80 korona értékű kerékpárját összetipták a sebesen hajtott lovak. Csetreki csak könnyebb sérüléseket szenvedett.

— **Agarász-társaság.** Jablonczay Kálmán pallagi gazdaságán tartott agarászatot megalakult a „Pallagi agarász-társaság”. Ez alkalommal megválasztották elnökül Publig Ernőt, gyepvezérnek pedig Jeney Miklóst és elhatározták, hogy minden hónapban legalább kétszer rendeznek agarászatot. A társaságot Jablonczay Kálmán házigazda látta el pompás ebéddel és szívélyes vendégszeretettel.

— **Gyümölcsáruló szegény asszonyok panasz.** A kereskedelmi iskola előtt levő kis térségen megengedte a rendőrkapitányság, hogy a termelők puttonyokban és kosarakban árusíthassák gyümölcsüket, azonban a rendőri rendeletet, úgy látják, se a szegény gyümölcsárulók kofák, sem a helypénztzedő közegek nem tudják, mert akkor nem történe annyi baj és kellemetlenkedés a kertekbeli termelőkkel összevált gyümölcsöket kiló és literszámmra áruoló szegény asszonyok és a rendőrség között. Ezek az asszonyok ugyanis, mikor lefizetik a 8 fillér helypénzt, arra nem gondolnak, hogy még el is zavarhatják őket árulohelyükről. A rendőrség pedig nem törődik azaz, hogy ezek a szegény asszonyok a helypénz lefizetését igazoló kis czedulácskákat felmutatják; itt a kereskedelmi iskola előtt csak termelők árulhatnak, tehát elmentek a tulsó oldalra. A Vecsey-ház elé a szegény kofaasszonyok. Most azonban itt sem akarják őket megtűrni. Hát ez az eljárása a rendőrségnek lehet a szabályrendeletnek megfelelő, de hogy igen méltánytalan és könyörtelen, való igaz. Elvégre is meg kell gondolnia a rendőrkapitánynak, hogy ezek a szegény asszonyok családokat tartanak el abból, a mit itt napról-napra árulnak. — Ők is a város polgárai, nem emberséges eljárás hát, hogy csak úgy dobáljuk őket ide, oda s utóvégre arra ébredjenek, hogy holnaptól kezdve sehol sincs hely számukra, hol a gyümölcs árulásai megkeressék napi kényerüket. Addig is pedig, míg a szegény asszonyok nem kapnak rendes, bizonyos helyet: legyen a rendőrség tapintatos, ne ragaszkodjon a meg nem felelő szabályrendeletnek ostoba betűihez. A tapintatosság sok bajt elsimíthat.

— **Az eltévedt talyigás.** A 62. számú talyigás alkalmasint valami diákembernek a podgyászát hozta be a vasutról, de vagy rossz címet mondtak neki, vagy ő tévedt meg. A holmikát, amelyek Kabánlettek a vasutra adva, a főiskola kapusánál helyezte el. Ott megtalálhatja a zöldre festett ládáját a diák.

— **Meghaltak.** Szutor Juliánna ev. ref. 7 hónapos csecsemő. Blum Andor izraelita 16 hónapos, Sajós Margit róm. kath. 6 napos, Nagyházi Margit ev. ref. 4 hónapos, Dienes Mihály ev. ref. 13 hónapos csecsemők. Kovács Lajos ev. ref. 10 éves, Fábri Ferencz ev. ref. 20 éves nőtlén, Lendvai Zsuzsanna ev. ref. 18 éves dohanygyári munkásnő, Gutmann Móríc izraelita 39 éves szénaáruló, özvegy Balai Sándorné Kalyos Sára ev. ref. 66 éves és özvegy Vedrei Mihályné Faragó Zsuzsanna ev. ref. 81 éves szegényházi ápolók, Iványi Imre róm. kath. 68 éves juhász bojtár.

— **Búcsúsok.** Mintegy ezer főnyi búcsús kelt utra pénteken este Debreczenből Máriapócsra. Itt gyülekeztek a Hosszapalyi, Turta, Derecske, Endrőd és Nagyváradról jövő búcsúsok is, akiket 24 kocsi kísér. A

búcsúsokat elkísérték Nyáry Ignác és Ruszka Zoltán debreczeni segédlelkészek is.

— **Tréfából súlyos testi sértés.** Harmadmagával lakos a Teleki-utca 4. sz. házban Fülöp István államvasuti fényező, ki pénteken reggel lakótársaival tréfálkozott. Dulakodtak, lökdösték egymást és egyik Fülöpöt úgy meglökte, hogy az az ablaknak esett. Az ablaküveg betört és Fülöpön az üvegdarabok oly súlyos sérüléseket ejtettek, hogy kiszállították a kórházba.

— **Búcsúzás.** A Vendég utcán pénteken hajnalban két cigány Balog János és Pastyán Ferencz összekaptak azon, kitud jobban hegedülni. A vita vége az lett, hogy bicskát rántottak és egymásnak mentek. A harc Pastyán győzelmével végződött, mert Balog Ferkó súlyos sérülten maradt a harc színhelyén. A fején és az arcán szenvedett súlyos sérüléseket úgy hogy a kórházba kellett szállítani. A rendőrség a vitéz Pastyán ellen megindította a vizsgálatot a kin majd a bíróság fogja elhegedülni a nagyidai keservest.

— **Tolvaj, a ki a károst megveri.** A csapó-utcai piacon Elek Péter napszámos Karajos Sándorné pécsi kofának zsákjából burgonyát lopott. A kofa észrevette s megtámadta Eleket, aki a lopott krumplikat egyenként vagdosta az asszony fejéhez. Ezen kívül nekiment és ott a piacon megverte az asszonyt. Eleket feljelentették s a rendőrség, mint csavargót letartóztatta.

— **Sikkasztás.** Novák Zsuzsanna vendéglői főzőnő Kőműves Antal Homokkerti lakosra bízta nagyobb értékű késeit. Kőműves Antal a késekkel együtt eltűnt. A rendőrség keresi.

— **Koldult.** Sok baja van a rendőrségnek Gazdag Juli csavargó-lánnyal. Egyszer éjjeli csavargásért, máskor részegen elkövetett botránvokért került a rendőrségre. Most meg a Bika előtt koldult.

— **Talált tárgyak.** A rendőrség bünygyi osztályához kabátot, könyveket és kis zacskó gabona-félet vittek be becsületos megtalálók. Jogos tulajdonosaik jelentkezzenek.

— **Közkívánatra.** a Margit-fürdő fedett uszodája a jó meleg időjárás következtében ismét megnyílt. Bérletjegyek nem érvényesek, hanem 20 krajczáros kedvezményes uszoda jeggyel lehet csak fürödni.

— **A bajai tamburás zenekar a Dréherben.** Hires speciális zenekar a bajai tamburások zenekara, mely nap-nap után nagy számú közönség érdeklődése mellett folyik Márkus Jenő vendéglőjében, a Dréher-sörccsarnok nagy éttermében. De a zenekar meg is érdemli az érdeklődést, olyan pompás dolgokat produkál. Különösen tet-szenek pompás kurucz-nótái, melyek a tamburákon előadva igazán érdemesek a meghallgatásra s mulasztást követ el az, aki meg nem hallgatja legalább egyszer. A zenekar vezetője Petrovác Béla karnagy képzett zenész, aki erős kézzel s műziléssel vezeti a zenekart. Kettős, négyes és énekkarszámokat is adnak elő a tamburások, akik képzett énekesek is. Most legközelebb japán dalokat és harcziindulókat is adnak elő, a melyekre nagyban készülnek.

— **Alföldy Károly tánciskolájában** a tanfolyam szept. hó 12-én kezdődik. Beiratásokat elfogad lakásán Péterfia-utca 2. sz. bármely időben.

x **Letzter József** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. Dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképképzés a műterem kapubejáratánál lévő kirakatokban.

x **A legszebb kőzításkák Mentze áruházában.**

x **Mamák és tanítónők** becses figyelmébe ajánljuk mindennemű iskolai kézimunka cikkek és szakértően vezetett nagyválasztéku előnyömdánkat. Füstös Testvérek Piacz-utca 12. sz.

x **Iskolai növendékek és szülők** figyelmébe ajánljuk **Mentze Henrik** ujdonságok áruházát Piacz- és Szent-Anna-utca sarkán, hol mindent igen olcsó szabott árak mellett szerezhettek be.

TÁVIRATOK.

Lengyel diákok a japánokhoz.

Lemberg, szeptember 9. Az összes lengyel egyetemi ifjak üdvözlő iratot küldöttek a Bécsben lakó japán nagykövetnek, melyben a liaojangi fényes diadalok alkalmából a legnagyobb lelkesedéssel üdvözlük a japán nemzetet.

Lujza hercegnő szökéséhez.

Páris, szeptember 9. Schuckendun osztrák szocialista képviselő, ki a Lujza hercegnő szökésénél szerepelt három ur egyike volt, a párizsi „Humanité” című lapban a következő dolgot írta meg Lujza hercegnő szökéséről:

Miután automobilunk többször elromlott, csak Berlinig mentünk tehát vele. Itt az express vonatra ültünk, Egyszer csak az étkező kocsi főpincéjére azzal állított elébem, hogy e vonaton utazik Kóburg Fülöp is. Igen megijedtünk e ketlemetlen és vératlan hírre. A hercegnő rögtön a hálókosiba ment és lefeküdt, mi pedig Mattasichsal a folyosón sétálgattunk. Itt meg a kalauz lépett Mattasich elé és azt mondta neki, hogy a képes levelezőlapok után ráismert és tudja, hogy Mattasich. Azonban legyen nyugodt, ők érzelemben vele és Lujza hercegnővel tartanak. Különben minden állomás meg volt rakva rendőrséggel s nagy megkönyebüléssel lélegzettünk fel, mikor Francia földre léptünk, hol most a hercegnő teljes biztonságban érezheti magát.

Lujza hercegnő orvosai.

Párizs, szeptember 9. A hercegnő elmebeli állapotainak megfigyelése hosszabb időt vesz igénybe, mely után az eredményt rögtön közhírré teszik az összes párizsi lapokban. A legjelesebb francia elmeorvosok végzik a megfigyelést.

Az orosz-japán háborúról.

Mukden is elesik.

London, szeptember 9. Néhány napig nem tudta az orosz hadvezetőség, hogy Kuroki hadserege, hol tartózkodik. Most már tisztában vannak a helyzettel, hogy ugganis megkerülő utat tett északkeleti irányban, hogy Mukden előtt megelőzze az ellenséget. Mukdent ez időszereint még nem foglalták el a japánok, de keleti irányban a leghevesebb csaták folynak. Ezeknek a csatáknak a részleteiről még nem érkeztek jelentések, de igenis arról, hogy a legnagyobb rémület uralkodik az egész területen. Kinai menekültek beszélnek, hogy az ágyuzás sem éjjel,

sem nappal nem szünetel. Az országutak halottakkal vannak tele. A magas fűben, amely az ut mentén van, egymás hegyén hátán hevernek a halottak és rettenetes látványt nyújtanak. Eöröskörül falvak égnek. A csata zaja pedig egyre növekedik. Az orosz hadvezetőség még nem tud tájékozódni. Csak az az egy látszik bizonyosnak, hogy Mukden kiürítésére szintén megtették már az összes előkészületeket és így Mandsuria fővárosa is hamarosan a japánok kezébe fog kerülni. Mukden megerősítésén, több mint négy hónap óta dolgoztak az oroszok. Eleintén az volt a terv, hogy Liaojang előtt hónapokig föltartóztatják az ellenséget és így időt kapnak arra, hogy Mukdent kellőképpen megerősítsék. A liaojangi nagy mérközés, amely az oroszok roppant vereségével végződött, az oroszok minden tervét meghusította.

Port-Artur ostroma.

Csifu, szeptember 9. A Novi Kraj jelenti harmadikáról, hogy Port-Artur mellett egy völgyben egy villamos szárazföldi akna hatszáz japánt a levegőbe röpített. Csak kevesen menekültek el. Kinai menekülők beszélnek, hogy augusztus 26-án és 27-én a második számú földszánc közelében hasonló balesetek érték a japánokat. A részletek ismeretlenek.

Mukden a japánoké?

London, szeptember 9. Augusztus 22-én jelentette az orosz lovasság a japánok közeledését. Kuropatkin erre vezérkarával, 50.000 emberrel és 70 ágyúval Liaojangból Tangho felé vonult. A következő nap az oroszok támadásra készültek. A katonazene játszott és a csapatok lelkesedve várták az ütközet kezdetét. Az ütközetben iszonyatos veszteséget szenvedtek az orosz erősségek, az oroszok azért hősiességgel harcoltak.

Éjjel iszonyú szurony-harcz folyt. Az ütközet környéke halottakkal és sebesültekkel volt tele. A japánok macskamódjára másztak fel a meredek falra. Százanként lötték le a japánokat a mélységbe az oroszok. Iróztató látvány. A folyók vérrel voltak tele. A csatahely meglátása tüllep minden fantázián. A csata után futva menekültek az élve maradtok, csak egy pár „hiéna” maradt vissza, a kik megrabolták a holtakat.

Páris, szeptember 9. Pétervárról jelentik, hogy az eledel-hiány miatt fegyverszünet állt be a két fél között a legutóbbi előnyomulásnál. Kuropatkin biztosítva érzi magát, hogy 48 órán belül nem támadják meg.

London, szeptember 9. A Daily Express tudósítója fentartással közli a hírt, hogy az első japán hadsereg Kuroki vezetése alatt tegnap este rövid harc után megszállotta Mukdent, melyet az oroszok sietve odahagytak. A Mukdenből Tjelinbe vezető uton rettetes a zürzavar. Kétséges, hogy Kuropatkin elér-e Tjelingbe, mert Kuroki ismét nyomában van annak az előcsapatnak, amelylyel Kuropatkin Tjelin felé menekül.

Nagy japán győzelem.

London, szeptember 9. A jantai bányák védelmére hátrahagyott orosz csapatok teljesen körül vannak fogva. Nodzu ma heves támadást intézett az erődítményeket védő csapatok ellen, melyek megadták magukat, **6000 orosz, 14 ágyú és sok lőszer a japánok kezébe esett.**

Pétervár, szeptember 9. Mukden elfoglalásáról érkezett hírt itt megerősítik, de a japánok által való megszállását nem tartják véglegesnek, mert az orosz hadsereg zöme csak ezután érkezik Mukden alá.

Port-Artur bevétele.

Tokió, szeptember 9. Port Artur bevételére a mikádó szeptember végéig adott haladékot. Az oroszoknak a japán veszteségekről szóló híreit hivatalosan megczágolják.

Hírek nagy japán vereségekről.

Pétervár, szeptember 9. Kuropatkin még nem hagyta el Mukdent. Oku és Kuroki seregei óriási vereségeket szenvedtek. Tokióban a veszteségekről szóló kimutatásokat nem is merik közétetni, mert félnek, hogy a nép harcias kedve megcsappan. Pusztán a Taossan hegynél 10.000 embert veszítettek a japánok. A lövészárkok fele voltak halottakkal. A 34. japán ezred teljesen megsemmisült. Volt sok olyan század, amelyből 10. 20 ember maradt meg.

Port-Arturból jelentik, hogy 2 hét előtt a japánok éjjeli támadása csufos kudarcot vallott. Stössel fényszórókkal világított a közeledő japánokra, akik midőn az aknákra léptek, **valamennyien elpusztultak**, mert az aknákat villamossággal felrobbantották. A robbanás hatása iktóztatós volt. Mindenfelé széttépett testrészekkel volt borítva a föld. Az aknákat éjjel ásták az oroszok és reája sziklákat hengergettek, úgy hogy a japánok nem vették észre.

Csifu, szeptember 9. (Reuter.) A Novi Kraj jelenti harmadikáról, hogy Port-Artur mellett egy völgyben egy villamos szárazföldi akna hétszáz japánt a levegőbe röpített. Csak kevesen menekültek. Kinai menekülők beszélnek, hogy augusztus 26-án és 27-én a második számú földszánc közelében hasonló balesetek érték a japánokat. A részletek ismeretlenek.

Japán és a vallás.

Egyik német lap írja le a következő párbeszédet, melyet egyik Vürzburgban tanuló japán orvosnövendék folytatott német kartársával, aki a köztük lévő baráti viszonyból fogva merte őt kérdezni, hogy milyen vallásu?

— Miért kérdezi ezt tőlem? kérdezte a japán kitérve a felelet elől.

— Az egyetemi jegyzőkönyvében csak ki kellett töltenie a vallás rovatát!

— Mi köze van ahhoz az egyetem vezetőségének? Bejelentése alkalmával is kellett a rendőri felügyeleti lapon vallására nézve nyilatkozni.

— Nem vettem, vagy tán Európában ez a rendőrséghez tartozik?

— De tán csak kellett Japánban az elemi, vagy középiskolában valamely vallás hittanát tanulnia?

— Hát Németországban az iskolában tanítják a vallást?

— Hogyan értetik meg akkor a japán

gyermekkel: ezt tedd, ezt nem szabad tenned, különben elkárhozol, vétség az isten ellen stb.

Hát önöknél ezt a vallást tanítja? Ön összetéveszti a vallást az erkölccsel, az ethikával. Természetesen megtanítják nálunk is a gyermekeket, hogy mi a jó és mi a rossz. De azt hiszem ezen fogalmak az egész kulturvilágban, mindenütt ugyanazok. Ép úgy, nmint önnek nem kell megjelölnie, hogy Kant, Schopenhauer, Nitzse vagy más bölcselő filozófiájának híve-e, nem kell nekem a vallomásomat sem megjelölnöm, egyszerűen azért, mert nem is tudom. Mondhatnám budhista vagyok, mert anyám az volt, vagy sintoista, mert az apám vallása; de én tényleg egyik vallás híveimhez sem tartozom; apám nem oktatott a vallásra, ez Japánban tisztán családi ügy, ép úgy mint önöknél az, hogy taníttatja-e az apa fiát zenére és ha igen, melyikre. Ha tetszik, kereszténynek is tekinthet, mert japánban hosszabb ideig protestáns lelkész is oktatott, minthogy érdekelt e tan. De ezért csak nem vagyok tán protestáns? Ismerem a budhizmus és sintoizmus tanait is, de nem vagyok egyiknek sem híve. Nem is érzem a szükségét annak, hogy bármely vallás dogmáinak korlátai közé szorítsam magam.

Boldog Japán. Az ő kulturája régen ott áll, hova most Franciaország törekszik eljutni.

Törvénykezés.

Férjhódítás csalással.

Elvált asszonyok kártérítési pere egymás ellen.

Az egyik külvárosi utca csinos kis magánházában két elvált asszony lakik. Ide menekültek mind a ketten egy-egy rosszul sikerült házasság viharából. A kerítel és meghitt suttogásokra való lugasokkal körül vett házban összeösmarkedett és egymásra talált a két szép asszony és ettől fogva, mint a legbizalmasabb barátok, visszavonultan éltek a viruló rózsabokrok között.

Hovatovább azonban mind a kettőjük fölött megnehezedett a levegő, tapasztalni kezdték, hogy az ő suttogásuk az árnyas lugásban nem a valódi. Mind a ketten beleuntak a kénytelen özvegyességbe és utóbb már nagyon szótlanul, eltelve titkos vágyakodásokkal, ültek a ház kis kertjében az asszonyok.

Egy szép napon a szőke asszonynak valami tűz égett a szemében. A magatartásában is volt valami magányos elszántság, mintha most csak most tépte volna le. A másik asszony, kikek melankólikus tekintete mögött a mohó kíváncsiság tüze égett, érdeklődni kezdett a barátóján tapasztalt változás oka felől. Erre a szőke asszony budapesti lapot vett elő, melynek apró hirdetési rovatában rámutatott a következő sorokra.

Szőke menyecske olyan tisztességes 35 év körüli úri ember ösmeretségét keresi, aki hajlandó volna az első házasság csalódásait egy második boldogsággal felejtetni. Hozomány 8—10.000 forint stb. stb.

Az apró hirdetést mohón olvasta a „szőke menyecske” barátja és nagy áradozással előre is sok szerencsét kívánt.

Ezután együtt lesték, hogy akad-e hozzárogra megfelelő férj-jelölt. Az első levél képzelhető izgalmat keltett az elvált asszonyok közt. A szőke asszony repesve vitte az első ajánlatot a barátójához. Együtt bírálgatták, együtt tanácskoztak az életbevágó kérdés minden részlete fölött. A szőke menyecske barátja annyira odaadást és szeretetet mutatott, hogy a férjet kereső asszony

már a legrejtettebb gondolatát sem titkolta előtte.

Aztán egyik ajánlat után jött a másik. Végre egy, amelyet már a szőke asszony barátja is megfelelőnek talált. Ekkor aztán megindult a levelezés, persze mindig a barna menyecske diktátuma és tanácsa szerint. A dolog azonban meglehető fordulatot vett, mert amikor találkozásra szólította fel a debreczeni levél a budapesti ösmerőst, az már választ sem adott és ettől fogva a szőke menyecske hiába várta az apró hirdetés eredményét.

Kedvetlenségében észre sem vette, hogy amilyen mértékben nő az ő szomorúsága, ugy hatalmaskodik a barna menyecske jó kedve. Csak akkor kapott gyanúra, amikor egy szép napon azzal lepte meg a barátja, hogy hosszabb időre Budapestre kell utaznia. A regény vége az lett, hogy a mult héten a barna asszony mint menyasszony toppant be a virágos kis házba és bemutatta barátjának a vőlegényét is.

Ami a közben történt, arról most a peres akták beszélnek, melyekben szivertépő panaszkodással állítja a „szőke menyecske”, hogy az új pár házassága család és hogy a férj, akit a barna asszony fondorlattal csábított a maga részére, voltaképpen őt illeti.

Hogy milyen ítéletet fog ebben atagadhatatlanul bonyolódott és érdekes kérdésben a törvényszék hozni, az még a jövő titka.

Véletlenségből emberölés. Még a télen történt, hogy Sándor Bálintné Tarjányi Zsófia, a szoboszlói szegény menház ápolónője véletlenül a halálát okozta Szabó Eszter félkegyelmű nőnek. Az ápolónő ugyanis kenyereket szelt és a jobb kezével, amelyben a kenyérvágó kést tartotta, a kemence padkájára támaszkodva lehajolt a pornyéért, hogy eltisztítsa, amikor ugyanazon szándékból lehajolt a félkegyelmű Szabó Eszter is, aki a hegyével felfelé tartott késbe hajolt, amely a bordák közt keresztül furódva elvágta a főúterét, úgy hogy a halál pillanat alatt bekövetkezett. A debreczeni törvényszék pénteken délelőtt Kerekes János elnökle alatt ítélezett Sándor Bálintné felett. Szavazó bírák voltak. Tatay Ferencz és Tóbi István. A vádat Horváth István alügyész képviselte, míg a vádlott nőt dr. Kardos Samu ügyvéd védelmezte. A törvényszék dr. Izsó János és dr. Kiss Sándor orvosszakértők véleménynek és a perbeszéd meg hallgatása után Sándornét 30 korona pénzbüntetésre ítélte.

SZOLYVAI ásványvíz.

Elsőrendű szaktérítők vegyelmezése alapján lithon tartalmánál fogva kiváló hatású kőszólyvíz, vese-, hólyag-, bajoknál, ugyintén gyomor-, torok-, tüdő-, gége-bántalmaknál.

Eredeti tulajdonságát éveken át megtartja a palaeozokban.

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!

Borral igen üdítő ital!

Kapható minden jobb fűszerüzletben és az

Uradalmi ásványvizek bérlőségénél

Szolyván (Bereg megye).

Prospektus kivanatra ingyen és bérmentve.

Az Alföldi takarékpénztár
DEBRECZENBEN, Piacz-utca saját ház.

Elfogad betéteket

4% kamatozás mellett.

Kölcsönöket nyújt

váltókra, kötelezvényekre, értékpapírokra, valamint helybeli és vidéki pénzüintézetek részvényeire.

Óvadékkölcsönöket ad

vállalkozóknak, bérlőknek, hivatalnokknak.

Törlesztéses kölcsönök

földbirtokokra és házakra
a legelőnyösebb feltételek mellett.

Mindenemü felvilágosítással szívesen szolgál

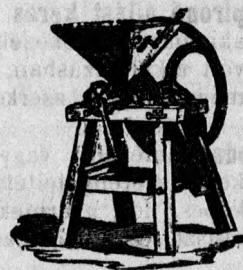
az intézet ügyvezetője.

Borsajtók

szőlőzuzó-malmok

régi jó hírnevű Fleischer-féle kassai gyártmányok. Bogyozó-ollók, puttonok, szedő vedrek.

Konkolyozó-gépek,
szecska és répvágó-gépek.

Kerti-padok,

vasbutorok

olcsó madárvédő házikók.

(Szeptember, októberben akasztandók ki.)

Sesztina Lajosnál
DEBRECZEN, Piacz-utca 23.

Must eladás.

A gróf Degenfeld és Balkányi-féle

Erzsébet szőlőtelep

városi elárúsító helyiségében

Simonffy-utcai városi bérház 2. sz.

naponként

mézédes must

50 literenkint

olcsón megrendelhető.

Apró hirdetések.

10 szögig 40 fillér, azontúl minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Italmérőknek. Saját főzésű kisüsti szilvapalinka fehér áru, kitűnő minőségben kapható igen jutányos árban Schwarz Gyulánál Alsó-Józsán.

Rőfös segéget keresek, ügyes eladót, fizetés 100—120 korona. Maradék Áruház, Piacz-utca.

Egy butorozott szoba, külön bejáratú, Kosuth-u. 6. sz. alatt kiadó.

Miklós utcán 1600 forintot jövedelmező adómentes és főpiac mellett 660 forintot jövedelmező uriházak, akár készpénzfizetés mellett is, tetszés szerinti feltételek mellett eladók. Bővebbet Miklós-utca 33.

Jó vadászfegyver olcsón eladó. Hajó utca 9. balra.

Egy helybeli üzletben alkalmazást nyer mint kiárusító egy jó családból való s helyes írással bíró nő. Pályázni kívánó e lap szerkesztőségénél utasítást nyerhet.

Eladó. 220 holdas birtok eladó, továbbá ugyanott 250 drb birka téli tartásra felébe elfogadtatik, vagy 15 drb nagy jószág. Czim e lap kiadóhivatalában.

Gépirónó állást keres. Fiatal 17 éves leány, aki már gépirókezelőként hosszabb ideig volt alkalmazásban, állást keres. A címét megmondja a szerkesztőség.

Irodai intézeti, vagy urasági inas állást keres szerény feltételek mellett, óvadék képes, nős, gyermektelen, kiszolgált fiatal altiszt. Czime a kiadóban.

Varga-utca 43. sz. alatt ujonnan épülő házban 5 szobás uri lakás és egy szobás garzon lakás 1904. évi nov. 1-től kiadó.

Rákóczi és Kuruczokról című füzet 20 fillér leszállított árban kapható a kiadóhivatalban.

Egy éjjeles fiu szerkesztőségünkben azonnal fölvetetik.

Darabos-utca 57. sz. a ház, mely évente 1500 kor. lakbért jövedelmez, jutányos árban eladó.

Eladó birtok és szeszgyár. Egy 1200 katasztrális hold kiterjedésű, kitűnő minőségű birtok, melyen a legjobb karban lévő gazdasági épületeken kívül egy mezőgazdasági szeszgyár van, évi 2000 hectoliter termelés és hectoliterenként 10 korona refectióval, 50 katasztrális hold dohánytermelési engedéllyel eladó. — Hol és kivel lehet értekezni? megmondja a kiadóhivatal.

Az Alföldi takarékpénztár

hitelrészletes csoportja

a nyílt számla követelések
leszámitolását

megkezdte.

Bármely felvilágosítás-
sal szívesen szolgál az
intézet ügyvezetője.

„Barát ital“

Gyomorlikőr készítményem a legkitűnőbb étvágyat hozó **gyomortisztító,** az emésztést elősegíti, igen jóízű és gyorsan ható, naponta két pálinkás pohárral elegendő.

Régi gyomorhaj székrekedés és hideglelés ellen csakis ez segít.

Egy üveg ára **40 és 80 krajczár.** Kapható a készítőnél levélbeni megrendelésre postán.

Czim: **Zenke Zoltán, Szeged.**

Kereskedőkismét elárúsításra nagy engedményt kapnak. Kapható Debreczenben: Kontsek Géza, Parti Ferencz, Geréby Fülöp utóda, Váray József, Gyarmaty József urak fűszer üzleteiben. — **H.-Böszörményben:** Szabó Sándor, **H.-Szoboszlón:** Körner Béla, **H.-Hadházon:** Horovitz Mórítz fűszer üzleteiben.

Utazó és helyi ügynökök felvétetnek.

Háromszori bekenésre
megszabadul kellemetlen
lábizzadásától. Egy korona
ellenében (tiz levéljegy)
bérmentve küldi **Riesz, Halas.**

Fényképezési cikkek.

Láda kofferek

uti készletek, pénz-, szivar- és
levéltárczák,

férfi fehérneműek

(mérték után is készülnek.)

Solingeni kések, ollók, borotvák,
haj-, köröm- és ruha kefék,
fésűk, szappanok, tükrök nagy
választékban, — jutányos áron
kaphatók

BORSOS KATA

műipar és férfi divat áru
raktárában

DEBRECZEN, városház épület.

Bőr árak.

Eladó tűzifa.

Hidi Imre és Csete Mihály tudat-
ják, hogy a grófi erdőben (Vedres-
ábrányi erdőben) nagy mennyiségű

tűzifa eladó.

Cserfa	hasított	4200 öl
Gyertyánfa	„	300 „
Tölgyfa	„	270 „
Dorongfa	„	900 „

készletben.

Értekezni lehet: **Hidi Imre** urnál
Nagy-Szalontán, (Biharmegye.)

Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1899.

Arany érem
Budapest 1899.

Arany érem
Pozsony 1902.

hydrau-
likus
sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmust sajtólásra a nagy
üzem számára.

2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat

készítésre Herculesnyomó-
szerkezettel, fa- vagy vastá-
nyérral.

Gyümölcs- és
szőlő-örlőket,
bogyozógépeket

Gyümölcs-aszaló-készülékeket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legújabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, II.

különlegességi gyár gyümölcserőltető gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Megrendelések idejekorán kéretnek.

Üzleti elvem: Élni és Élni hagyni!!!

Megérkeztek a legújabb divatu Női ruhaszövetek és Barchettok
gyönyörű szép mintákban, üzletem új — a miért is
kivan zárva hogy nállam régi állott kelmét vehessenek.

MARADÉK ÁRUHAZ

Piacz-utca 19. szám, — Tisza palotával szemben,
pirosra festett kirakat.

Minden olcsó és semmi sem drága.